Beleidsplan Straatmeubilair 2025 - 2029

Van planning tot uitvoering

Gemeente Borger-Odoorn

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

1. Inleiding **4**
1.1 Aanleiding 4
1.2 Visie en doel 4
1.3 Onderhoudsniveau 4
1.4 Scope 4
1.5 Leeswijzer 5

2. Kaders en regelgeving **6**
2.1 Beleidskaders 6
2.2 Wet- en regelgeving 7
2.3 Normen en richtlijnen 8
2.4 Aansprakelijkheid 8

3. Huidige situatie **9**
3.1 Straatmeubilair areaal 9
3.2 Staat van onderhoud: nul-inspectie 10
3.3 Huidige staat van onderhoud 10

4. Beleid **11**
4.1 Beheervisie 11
4.2 Gebiedsspecifieke aanpak 11
4.3 Duurzaamheid 13
4.4 Plaatsingscriteria 13
4.5 Kwaliteitsniveau 14

5. Beheer en Onderhoud **15**
5.1 Functiegericht beheer en onderhoud 15
5.2 Regulier onderhoud 15
5.3 Vervangingen 16
5.4 Participatie 16

6. Financiën **17**

7. Hoe verder? **18**
7.1 Beheerplannen 18

Bijlage 1:
Voorbeeldovereenkomst beheer en onderhoud straatmeubilair op grond van gemeente 19

Bijlage 2: Overzicht budgetten straatmeubilair 22

Samenvatting

Onder straatmeubilair vallen alle objecten die in de openbare ruimte staan en die bedoeld zijn voor de gebruikers van de openbare ruimte. Deze objecten zorgen voor de aankleding van de openbare ruimte en voor oplossingen van bepaalde vraagstukken zoals onder andere voor verkeersveiligheid, verfraaiing en leefbaarheid.

Dit beleidsplan stelt kaders voor het beheer en onderhoud van ons straatmeubilair. Het straatmeubilair moet functioneel zijn en een herkenbare, tijdloze uitstraling hebben en bijdragen aan een aantrekkelijke en veilige woon- en leefomgeving. De gemeente Borger-Odoorn streeft naar uniformiteit in de plaatsing en het onderhoud van het straatmeubilair per gebiedstype. Ons straatmeubilair wordt duurzaam geproduceerd. Het beheer en onderhoud van straatmeubilair wordt efficiënt en duurzaam uitgevoerd, zodat het meubilair heel en schoon is.

In dit document wordt de huidige situatie van het straatmeubilair omschreven, de geldende kaders en regelgeving, en de strategie hoe het straatmeubilair te onderhouden met financiële onderbouwing.

Professionalisering

Tot nu toe werd het straatmeubilair – voor-namelijk cosmetisch – onderhouden op basis van visuele inspecties. Om beter inzicht te krijgen in de staat van het gemeentelijke straatmeubilair is de afgelopen periode de basis verder op orde gebracht. Zo zijn bijvoorbeeld alle locaties en typen afvalbakken, blikvangers en zit- en picknickbanken geïnventariseerd. Voor de afvalbakken is ook in beeld gebracht van wie het eigendom is en wie daarmee verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud is. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de feitelijke situatie niet altijd in overeenstemming was met onze gegevens. Dit heeft geresulteerd in actualisatie van de data in ons monitoringsysteem voor het beheer van de openbare ruimte.

Huidige staat van het straatmeubilair

De kwaliteit van ons straatmeubilair varieert van matig tot goed. Op korte termijn hoeven er geen objecten vervangen te worden.

Financiën

Het beschikbare bedrag voor onderhoud en vervanging van zit- en picknickbanken en afrastering is de laatste jaren niet geïndexeerd en structureel te laag. Binnen het budget Verkeersborden is geen structurele ruimte voor het onderhoud van de bewegwijzering voor de fiets en auto. Voor deze typen straatmeubilair is jaarlijks een extra structureel bedrag van €12.560,- benodigd.

Beheerplannen

Na vaststelling van het beleidsplan straatmeubilair worden beheerplannen voor de afvalbakken en zit- en picknickbanken gemaakt.

1. Inleiding

De gemeente Borger-Odoorn is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en daarmee ook van het straatmeubilair binnen de gemeente. Dit beleidsplan geeft kaders voor het beheer en onderhoud van het straatmeubilair in de openbare ruimte van onze gemeente.

1.1 Aanleiding

In de Beleidsnota Integraal Beheer Openbare Ruimte IBOR (2020-2028) is beschreven dat er geen vastgesteld beleid en beheerstrategie voor het meubilair is. Om de onderhoudsopgave te kunnen duiden op basis van de afgesproken kaders binnen IBOR, moet de huidige staat van onderhoud van het straatmeubilair in beeld gebracht worden.
Ook moet in beeld gebracht worden hoe de vervangingsopgave eruit ziet.

1.2 Visie en doel

Het doel van dit beleidsplan is om kaders voor het beheer en onderhoud van ons straatmeubilair te stellen. Hierbij is het uitgangspunt dat het beheer op een duurzame en kostenbewuste wijze gebeurd en onveilige situaties worden voorkomen. Een ander doel van dit beleidsplan is om inzicht te geven in het huidige kwaliteitsniveau en de onderhoudskosten van het areaal.

Straatmeubilair moet:
- veilig zijn
- bedrijfszeker zijn (heel)
- lang meegaan (het voorkomen van kapitaalsvernietiging)
- schoon zijn (beeldkwaliteit)

Daarvoor is het nodig dat het reguliere onderhoud gestructureerd wordt uitgevoerd, en dat het onderhoud op orde wordt gebracht.

1.3 Onderhoudsniveau

Het is mogelijk diversiteit aan te houden in de kwaliteitsniveaus. Per type straatmeubilair kan een onderhoudsniveau worden vastgesteld. Vanuit de beleidsnota IBOR worden onderstaande kwaliteitsniveaus gehanteerd:
- niveau A+: zeer hoog
- niveau A: hoog
- niveau B: basis
- niveau C: laag
- niveau D: zeer laag

In dit beleidsplan is, conform besluit gemeenteraad IBOR dd. 25 november 2021, uitgegaan van het gekozen onderhoudsniveau C.

1.4 Scope

Onder straatmeubilair vallen alle objecten die in de openbare ruimte staan en bedoeld zijn voor de gebruikers van de openbare ruimte.
Het beleidsplan straatmeubilair is opgesteld voor de periode 2025 - 2029.
Lichtmasten, ondergrondse afvalcontainers, speeltoestellen en autowasplaatsen vallen onder de definitie straatmeubilair, maar omdat hier aparte beleidsplannen voor zijn, vallen ze buiten de scope van dit beleidsplan.
Ook het ledigen van de afvalbakken valt buiten de scope, omdat dit onder de afvalbegroting valt.

1.5 Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* worden de kaders en regelgeving toegelicht. De gegevens van het areaal zijn samengevat in *hoofdstuk 3*.
In *hoofdstuk 4* wordt ingegaan op het beleid. *Hoofdstuk 5* beschrijft beheer- en onderhoudsmethodes.
In *hoofdstuk 6* worden de financiën besproken.
De te nemen vervolgstappen worden nader beschreven in *hoofdstuk 7*.

2. Kaders en regelgeving

Dit hoofdstuk beschrijft de kaders en regelgeving die op straatmeubilair van toepassing zijn. De kaders komen voort uit gemeentelijke beleidsnota's en landelijke uitgangspunten. Een integraal uitgangspunt is duurzaamheid. Voor meubilair zijn daarnaast de uitgangspunten voor leefbaarheid, gezondheid, welzijn, veiligheid, klimaatadaptatie en samenwerking met bewoners richtinggevend. Verder heeft de gemeente de plicht om straatmeubilair op gemeentegrond te onderhouden en toe te zien op afspraken en onderhoud van door derden geplaatst straatmeubilair. Hiervoor gelden wet- en regelgeving en landelijke richtlijnen.

2.1 Beleidskaders

- Het Cittaslow keurmerk staat voor een kwalitatief hoogwaardig landschap en een krachtige sociale gemeenschap. Identiteit, gastvrijheid en tijd en aandacht voor elkaar zijn hierbij belangrijk.
- In de Omgevingsvisie BuitenGewoon Borger-Odoorn staan de ambities van de gemeente voor de leefomgeving: behoud het goud, een vitaal landelijk gebied, een schone gezonde leefomgeving en duurzaam in alles.
- De basis van het na te streven kwaliteitsniveau (technische en beeldkwaliteit) van straatmeubilair en de kosten daarvan is vastgelegd in Beleidsnota Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR).
- In de Duurzaamheidsagenda 2024-2030 is opgenomen dat we duurzaam willen zijn in alles. We gaan bewust om met afvalstoffen en werken toe naar een circulaire economie in 2050. Daarnaast willen we inspelen op het veranderende klimaat.
- In de Groenvisie Borger-Odoorn zijn de opgaven en uitgangspunten van de thema's 'Gezondheid & welzijn', 'Identiteit en beleving' en 'Klimaatadaptatie' richtinggevend. Straatmeubilair kan bijdragen aan het versterken van de herkenbaarheid van het landschap en de groenbeleving, het gebruiken van authentieke, natuurlijke en originele materialen (passend bij het gebied), het creëren van schaduwrijke plekken, de mogelijkheid om te ontmoeten, te bewegen en te genieten van de rust, de ruimte en de schoonheid.
- In de visie openbare sport-, beweeg- en ontmoetplekken staan de ambities op het gebied van bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte.
- In het Gemeentelijk Vervoersplan (GVVP) staan kaders voor enkele soorten straatmeubilair, zoals schoolzonemeubilair, verkeersspiegels, DSI/smiley bord, door bewoners geplaatste fysieke snelheidsremmende maatregelen, objecten op fietspaden, fietsparkeervoorzieningen en verkeersspiegels.
- De visie Recreatie en Toerisme Borger-Odoorn 2025-2030 schetst een koers voor de toekomst van de recreatie- en toerismesector.
- De duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) uit 2015 vormen kaders voor deze visie op straatmeubilair met hun duurzame doelstellingen voor de leefomgeving, circulariteit, sociale inclusie en samenwerking met inwoners.

2.2 Wet- en regelgeving

Bij het plaatsen, beheren en onderhouden van meubilair moet rekening worden gehouden met de wet- en regelgeving. De relevante wetgeving voor het straatmeubilair staat in tabel 1.

Tabel 1: Wet- en regelgeving omtrent straatmeubilair

Wettelijk kader	Relevantie
Grondwet	Artikel 21: De zorg van de (lokale) overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.
Wegenverkeerswet 1994	De gemeente is als wegbeheerder verantwoordelijk om de verkeersveiligheid te borgen.
Burgerlijk wetboek (art. 6:162)	Artikel 6:162: Schuldaansprakelijkheid: indien door gevaarlijke situaties aan straatmeubilair bij derden schade is ontstaan dan is de gemeente als beheerder hiervoor aansprakelijk en dient zij de schade te vergoeden.
Burgerlijk wetboek (art. 6:174)	Artikel 6:174: Risicoaansprakelijkheid: de bezitter van het straat-meubilair dat niet voldoet aan de eisen die men daaraan in de gegeven omstandigheden mag stellen, en daardoor gevaar voor personen of zaken oplevert, is aansprakelijk.
Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens (RVV 1990)	Bijlage 1: Regels verkeersborden
Besluit Administratieve Bepalingen voor het wegverkeer (BABW) en uitvoeringsbesluiten BABW	In het BABW staat beschreven wat de technische eisen aan verkeersborden moeten zijn.
Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)	De gemeente is verplicht, conform de gemeentewet, jaarlijks begrotings- en verantwoordingsstukken van haar kapitaalgoederen op te stellen. De BBV bevat hiervoor de regelgeving.
Omgevingswet (vanaf 2021)	De Omgevingswet beschrijft de regels voor ruimtelijke ontwikkeling en is een samenvoeging van meerdere wetten. Dit kan invloed hebben op de vergunningverlening voor bepaald meubilair op een bepaalde plaats.
Algemene plaatselijke verordening Borger-Odoorn	In deze verordening staat beschreven welke regels op het gebied van openbare orde en veiligheid in de gemeente Borger-Odoorn gelden. Hierdoor kan bepaalde bebording geplaatst worden. Een voorbeeld is bebording om het parkeren te reguleren.

2.3 Normen en richtlijnen

Naast wetgeving zijn ook een aantal richtlijnen opgesteld. Deze staan in *tabel 2*.
Bij wetgeving is het duidelijk dat men zich hier aan dient te houden. Bij richtlijnen is dit vaak wat onduidelijker. Maar ook hier geldt dat alleen gemotiveerd van de richtlijnen mag worden afgeweken. Uit jurisprudentie is gebleken dat vooral de richtlijnen van het CROW een belangrijk toetsinstrument vormen, waar rechters bij geschillen aan vasthouden.

Tabel 2: Richtlijnen straatmeubilair

Richtlijn	Relevantie
Nationale bewegwijzeringsdienst (NBD)	De NBD maakt bewegwijzeringsplannen, beheert de gegevens en heeft een landelijke regiefunctie bij de totstandkoming van bewegwijzering.
Nederlandse Norm (NEN)	NEN verbindt belanghebbenden en zorgt ervoor dat zij komen tot af-spraken. Deze afspraken worden vastgelegd in normen en richtlijnen.
Publicaties van het CROW	CROW is een onafhankelijk kenniscentrum voor bedrijven en overheden. CROW bedenkt oplossingen voor vraagstukken in infrastructuur, openbare ruimte, verkeer en vervoer.

2.4 Aansprakelijkheid

De gemeente is als grondeigenaar verantwoordelijk voor het straatmeubilair dat op haar eigendom staat. Ander straatmeubilair (met uitzondering van bepaalde verkeersborden) op gronden van Staatsbosbeheer, Het Drentse Landschap en provincie Drenthe is niet de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Er bestaat geen specifieke wet die aangeeft hoe het onderhoud van de openbare ruimte of het straatmeubilair uitgevoerd moet worden. De gemeente heeft volgens het Burgerlijk Wetboek (Boek 6, artikel 162 en 174) een zorgplicht voor de technische staat van het meubilair. Deze wet regelt in algemene zin wanneer een rechtspersoon aansprakelijk kan worden gesteld voor schade. Voor de openbare ruimte betekent dit dat de gemeente moet kunnen aantonen regelmatig onderhoud te plegen en de technische staat van objecten te inspecteren, zodat de veiligheid gewaarborgd is. Als de gemeente dit niet of in onvoldoende mate doet, kan zij, als er schade is aansprakelijk worden gesteld voor nalatigheid. Belangrijk hierbij zijn een preventief onderhoudsbeleid en goede klachtenregistratie.

3. Huidige situatie

3.1 Straatmeubilair areaal

In *tabel 3* zijn de verschillende soorten straatmeubilair (objecttypen) in de gemeente weergegeven met de aanwezige hoeveelheden. Binnen de gemeente zijn verschillende afdelingen verantwoordelijk voor het beleid, beheer en onderhoud van deze objecttypen. De meeste van deze objecttypen worden beheerd door de afdeling Realisatie en Beheer Openbare Ruimte en Gebouwen. Sommige objecten worden door derden beheerd, of zijn in gezamenlijk beheer. Deze objecttypen staan in *tabel 4 en 5*.

Tabel 3: Straatmeubilair in beheer van de gemeente Borger-Odoorn

Straatmeubilair – Objecttypen	Aantal	Opmerking
Verkeersborden met palen (dragers) en straatnaamborden	**~ 7000**	
Bewegwijzering fiets en auto	**81**	
Bewegwijzering paddenstoel	**96**	
Fietsvoorzieningen	**~ 250**	Onder fietsvoorzieningen vallen onder andere de fietsstandaarden en hekjes om fietsen tegenaan te plaatsen.
Afrastering	**460 m**	Afrastering rondom begraafplaatsen, gebouwen en schoolpleinen zijn buiten beschouwing gelaten.
Poorten/ toegangshekken/ hekwerken	**165 m**	Poorten, toegangshekken en hekwerken rondom begraafplaatsen, gebouwen en schoolpleinen zijn buiten beschouwing gelaten.
Kunst / herdenkingsmonumenten	**64**	

~ geschat aantal

Tabel 4: Straatmeubilair in beheer van derden

Straatmeubilair – Objecttypen	Aantal	Opmerking
Abri's	**33**	
Bermmonumenten	**~ 25**	Beleidsregels bermmonumenten / gedenktekens Borger-Odoorn 2023
Bewegwijzering – bruine recreatieve bebording	**72**	Bruine toeristische bewegwijzering is in beheer en onderhoud van het bedrijf ReVis. Recreatieve bedrijven leasen de bewegwijzeringsborden.
Bewegwijzering fiets- en wandelknooppunten	**Onbekend**	Bebording fiets- en Wandelknooppunten is in beheer en onderhoud van Recreatieschap Drenthe.
Welkomstborden	**2**	
Watertappunten	**11**	Watertappunten zijn in beheer en onderhoud van WMD
Informatieborden	**~ 750**	Onder informatieborden vallen onder andere de borden met informatieve teksten over bijvoorbeeld het landschap, een object, of de geschiedenis van een locatie.

~ geschat aantal

Tabel 5: Straatmeubilair in gezamenlijk beheer van gemeente en derden

Straatmeubilair – Objecttypen	Aantal	Opmerking
Afvalbakken	**183**	97 afvalbakken en 2 blikvangers in beheer gemeente, 84 in beheer van de Provincie, of sport-, speeltuin en dorpsverenigingen.
Zit- en picknickbanken	**556**	256 banken in beheer gemeente, 300 in beheer van derden.
Plattegrondkasten	**15**	Plattegrondkasten in de oud-gemeente Odoorn zijn in beheer van de gemeente. Plattegrondkasten in oud-gemeente Borger zijn in beheer van derde. Overeenkomst eindigt van rechtswege op 30 januari 2027.

3.2 Staat van onderhoud: nul-inspectie

Tot nu toe werd het straatmeubilair, voornamelijk cosmetisch, onderhouden op basis van visuele inspecties. Om beter inzicht te krijgen in de staat van het gemeentelijke straatmeubilair is de afgelopen periode de basis verder op orde gebracht. Zo zijn bijvoorbeeld alle locaties en typen afvalbakken, blikvangers en zit- en picknickbanken geïnventariseerd. Voor de afvalbakken is ook in beeld gebracht van wie het eigendom is en wie daarmee verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud is. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat de feitelijke situatie niet altijd in overeenstemming was met onze gegevens. Dit heeft geresulteerd in actualisatie van de data in ons monitoringsysteem voor het beheer van de openbare ruimte.

3.3 Huidige staat van onderhoud

De kwaliteit van ons straatmeubilair varieert van matig tot goed. Op korte termijn hoeven er geen objecten vervangen te worden.

4.Beleid

Straatmeubilair wordt geplaatst om een functie te vervullen. Daarnaast is straatmeubilair mede van invloed op de uitstraling van de openbare ruimte. Meubilair moet daarom de identiteit van de omgeving ondersteunen en niet de aandacht opeisen. Borger-Odoorn is een plattelandsgemeente, die door haar groene karakter en rustige natuurlijke uitstraling aantrekkelijk is voor bewoners en recreanten.

Visie op straatmeubilair

Het straatmeubilair is functioneel en heeft een herkenbare, tijdloze uitstraling en draagt bij aan een aantrekkelijke en veilige woon- en leefomgeving. De gemeente Borger-Odoorn streeft naar uniformiteit in de plaatsing en het onderhoud van het straatmeubilair per gebiedstype. Straatmeubilair is duurzaam geproduceerd. Het beheer en onderhoud van straatmeubilair wordt efficiënt en duurzaam uitgevoerd, zodat het meubilair heel en schoon is.

Bovengenoemde visie en de opgaven die daaruit voortvloeien worden in dit hoofdstuk verder toegelicht.

4.1 Beheervisie

Het straatmeubilair in de gemeente Borger-Odoorn is functioneel en heeft een herkenbare, tijdloze uitstraling. Voor het plaatsen van meubilair gelden landelijke en gemeentelijke wet- en regelgeving.

Uitgangspunten voor het beheer van straatmeubilair zijn:

- We plaatsen alleen meubilair indien dit een functie heeft;
- We werken toe naar standaardisatie van meubilair per gebiedstype;
- We maken duurzame keuzes bij aanschaf, beheer en onderhoud;
- We professionaliseren onze beheer- en onderhoudscyclus, leidend daarin is het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau;
- Waar mogelijk wordt vervanging van meubilair integraal opgepakt met renovatieprojecten in de openbare ruimte met overige disciplines zoals wegen en riolering;
- We stellen regels op voor het plaatsen van meubilair door derden op gemeentegrond;
- Zonder toestemming geplaatst straatmeubilair en meubilair met een verouderde functie ruimen we op;
- Voor straatmeubilair geplaatst door derden worden afspraken in een overeenkomst vastgelegd over de duur van instandhouding, beheer en onderhoud.

4.2 Gebiedsspecifieke aanpak

In de omgevingsvisie staan vijf ambities beschreven die in de ogen van de gemeente cruciaal zijn voor het bereiken en realiseren van het toekomstbeeld. In *tabel 6* staat beschreven op welke manier straatmeubilair aan deze ambities bijdraagt. Door naar de maatschappelijke impact en functie van straatmeubilair te kijken, wordt breder naar meubilair gekeken dan alleen maar naar beeldkwaliteit en de technische staat.

Tabel 6: Bijdrage straatmeubilair aan ambities omgevingsvisie

Ambitie omgevingsvisie	Bijdrage en opgaven straatmeubilair
Behoud het goud	Door banken op strategische plekken langs fiets- en wandelroutes te plaatsen, kan ons goud, het landschap met al haar waarden, meer beleefd en daardoor meer benut worden. Het meubilair past bij de uitstraling en identiteit van het landschap en onze dorpen.
Buitengewoon wonen en leven	Verkeersborden en lichtmasten dragen bij aan veilig weggebruik en een veilige leefomgeving. Bij het plaatsen van meubilair is aandacht voor gezondheid, naoberschap, inclusiviteit en toegankelijkheid. Gezondheid en naoberschap staan centraal bij bewegen en ontmoeten, uitrusten en genieten. Het meubilair is in technisch goede staat, schoon en functioneel.
Vitaal landelijk gebied	Straatmeubilair, zoals banken, afvalbakken, fietsenrekken en routebord-jes dragen bij aan recreatief gebruik van de openbare ruimte en het beleven van de ruimte en de natuur.
Duurzaam in alles	Bij het plaatsen van straatmeubilair wordt voor duurzame opties gekozen. Onderhoud is zo veel mogelijk natuurvriendelijk en gericht op een lange levensduur. Afgevoerd meubilair wordt, indien mogelijk, gerecycled.
Uitnodigend ondernemend	Straatmeubilair kan zorgen voor een prettige verblijfsplaats. Dit zorgt voor een aantrekkelijke omgeving, waar ook omliggende bedrijven, zoals detailhandel en bedrijven die actief zijn in de recreatieve en toeristische sector, van kunnen profiteren.

Voor de herkenbaarheid wordt naar meer uniformiteit in het straatmeubilair gestreefd. Dat wil zeggen dat hetzelfde materiaal, type en kleur wordt gebruikt in dezelfde gebieden of in dezelfde situaties. Uniformiteit en standaardisatie resulteert in een aangenamere openbare ruimte. Daarnaast vergemakkelijkt hierdoor de inkoopbaarheid, het voorraadbeheer en het onderhoud.

Het meubilair hoeft daarbij niet overal hetzelfde te zijn, maar zodanig dat het past per karakteristiek gebiedsdeel. Gebiedsdelen die daarbij onderscheiden worden, zijn in hoofdlijnen conform de indeling van de Groenvisie Borger-Odoorn. De toelichting is in de Groenvisie te vinden. De verschillende gebiedsdelen zijn:

- Begraafplaatsen.
- Sportparken.
- Natuurparken.
- Accentplekken.
- Esdorpen.
- Buurtschappen.
- Lintdorpen - de kernen.
- Buitengebied.

Waar in de es- en lintdorpen echte dorpscentra zijn, die toeristisch of door bewoners druk worden bezocht, mag het meubilair een wat 'luxere' uitstraling hebben. Bij accentplekken zoals herdenkplaatsen of bij oude (gedempte) sluizen zou de uitstraling 'nostalgischer' mogen zijn. In woonwijken van de dorpen en het buitengebied mag meubilair een eenvoudige en natuurlijke uitstraling hebben.

Objecttypen zoals bijvoorbeeld verkeersborden vormen een uitzondering op de gebiedsspecifieke aanpak. Maar ook daarvoor geldt dat voor dezelfde regeling soms verschillende borden worden gebruikt. Dit draagt niet bij aan de duidelijkheid van bebording en aan een rustig ingerichte openbare ruimte. Ook bij bebording wordt daarom naar meer uniformiteit gestreefd.

De opgave voor uniformiteit en herkenbaarheid van straatmeubilair realiseren we door keuzes van passend meubilair per gebiedstype vast te leggen en dit als voorschrift te gebruiken bij (nieuwbouw) projecten of bij vervanging van bestaand meubilair.

4.3 Duurzaamheid

Het streven naar uniformiteit van straatmeubilair richt zich op lange termijn. Het doel is niet om meubilair direct grootschalig te vervangen. Vervangen als iets nog niet versleten is, past niet in onze uitgangspunten van duurzaamheid. Wanneer een project of vervanging van meubilair in de openbare ruimte speelt, moet er rekening wordt gehouden met de visie op straatmeubilair. Standaardisatie zal moeten resulteren in een aangenamere openbare ruimte die daarnaast ook veilig en goed te beheren is.

'Duurzaam in alles' is het motto van de gemeente Borger-Odoorn. Dat geldt ook voor straatmeubilair. Het streven is om hier op de volgende wijze mee omgaan:

- Kritisch naar de functie van het te plaatsen van straatmeubilair kijken, zodat er niet onnodig grondstoffen, energie, brandstof verspild worden aan meubilair met een geringe functie.
- Straatmeubilair aanschaffen met een lange levensduur.
- Straatmeubilair plaatsen van grondstoffen die zijn of kunnen worden hergebruikt zoals gerecycled metaal of kunststof.
- Straatmeubilair plaatsen van grondstoffen die van dichtbij komen en/of natuurlijke materialen die op een duurzame manier zijn geproduceerd, zoals (hard)hout met FSC-keurmerk.
- Straatmeubilair op de juiste manier en regelmatig te onderhouden zodat de levensduur wordt verlengd.
- Straatmeubilair pas vervangen als het versleten is.
- Bij het onderhoud zoveel mogelijk gebruik maken van natuurvriendelijke middelen, elektrisch gereedschap en voertuigen.

De duurzaamheid per materiaal (ijzer, kunststof, hout, beton), levensduur, productie en transport is lastig te beoordelen en met elkaar te vergelijken. Daarom wordt niet alleen naar de impact op het milieu tijdens de productie gekeken, maar ook naar hoe bedrijven zich bezighouden met maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De opgave voor het thema duurzaamheid is dat we een afweging voor een bepaald type straatmeubilair maken op basis van verantwoord ondernemen, milieuvriendelijke productie en de mogelijkheid tot het duurzaam beheer en onderhoud van dat type.

4.4 Plaatsingscriteria

Meubilair wordt alleen geplaatst als het een duidelijke functie heeft. Hierdoor wordt een wildgroei aan meubilair voorkomen en behoudt de openbare ruimte een rustige uitstraling. Daarnaast wordt kritisch gekeken naar het belang van het behoud van het meubilair op de betreffende locatie. Meubilair zonder duidelijke functie, of meubilair dat zijn functie verloren heeft, wordt verwijderd. Bij afvalbakken wordt bijvoorbeeld naar de vullingsgraad gekeken en in het geval van borden en palen wordt beoordeeld of ze correct en nodig zijn. Onnodige en foutieve borden en palen worden verwijderd. Om borden zo effectief mogelijk te laten zijn, moeten er namelijk niet meer worden gebruikt dan nodig is. Een ander voorbeeld zijn plattegrondkasten die door de komst van smartphones hun functie verloren hebben. Deze plattegrondkasten worden niet meer vervangen op het moment dat ze aan onderhoud toe zijn.

De plaatsingscriteria worden verder uitgewerkt in de beheerplannen

De opgave voor het plaatsen van nieuw meubilair, is dat er in de beheerplannen voor de afvalbakken en zit- en picknickbanken duidelijke plaatsingscriteria opgenomen worden.

4.5 Kwaliteitsniveau

In IBOR staat het gewenste kwaliteitsniveau beschreven. Voor de periode 2020-2028 is dit voor het meubilair *kwaliteitsniveau C*. De beeldkwaliteit van de openbare ruimte kan worden ingedeeld volgens *tabel 7*.

Tabel 7: Kwaliteitsniveau openbare ruimte conform CROW

Kwaliteitsniveau		Technische kwaliteit	Beeldkwaliteit
A+	Zeer hoog	(zo goed als) nieuw, perfect onderhouden.	Prachtig; nagenoeg ongeschonden; zeer schoon.
A	Hoog	Technisch goed in orde; goed onderhouden.	Mooi en comfortabel; erg schoon.
B	Basis	Heel en veilig; regelmatig onderhouden; voldoend aan normen en richtlijnen.	Sober; functioneel; schoon.
C	Laag	Discomfort; enige hinder; veiligheid kan in het geding komen; matig ondehoud; normen en richtlijnen zijn overschreden. Achterstallig onderhoud.	Schraal; onrustig beeld; vies.
D	Zeer laag	Kapitaalvernietiging; functieverlies; aansprakelijkheidsstelling; slecht onderhoud, normen en richtlijnen zijn ver overschreden. Achterstallig honderhoud.	Verloedering; uitlokking tot vernieling; sociale onveiligheid; erg vies.

5.Beheer en Onderhoud

5.1 Functiegericht beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud wordt functiegericht uitgevoerd. Dit betekent dat straatmeubilair veilig, schoon en technisch goed moet zijn. Hierbij wordt rekening gehouden met het kwaliteitsniveau zoals in IBOR beschreven is. Hierbij wordt de aantekening gemaakt dat indien straatmeubilair *onderhoudsniveau C* heeft, meubilair niet altijd kan voldoen aan de functies waarvoor het is geplaatst. Vanuit technisch en juridisch oogpunt is het belangrijk dat onderhoud tijdig wordt uitgevoerd en dat verwaarlozing wordt voorkomen.

Daarnaast is ook het schoonmaken van meubilair belangrijk. Mensen gaan bijvoorbeeld niet op een vieze bank zitten en vuile verkeersborden kunnen slecht leesbaar zijn. De functie van het meubilair is dan in het geding. Daarnaast is vies meubilair geen visitekaartje voor onze toeristische gemeente en draagt het niet bij aan een rustig ingerichte openbare ruimte.

Meubilair wordt pas vervangen of gerepareerd op het moment dat uit de inspectie blijkt dat het object niet meer aan zijn functie kan voldoen en aan onderhoud toe is. Vervanging van meubilair wordt daar waar mogelijk integraal opgepakt met renovatieprojecten in de openbare ruimte.

Het onderhoud van straatmeubilair is gesplitst in 2 onderdelen:
1. Regulier onderhoud: reinigen, inspectie, herstel vandalisme
2. Vervangingen

De opgave voor straatmeubilair is om per (groep) objecttype(n) het (beheer)beleid en de daarbij horende budgetten verder uit te werken.

5.2 Regulier onderhoud

Op basis van gegevens uit IBOR is voor het onderhoud en beheer van het meubilair op *kwaliteitsniveau C* jaarlijks een budget van € 142.910,- beschikbaar.

5.2.1. Periodiek reinigen

Om aantasting van de (houten) delen door algen/mos/schimmels etc. dient het straatmeubilair regelmatig te worden gereinigd. Uitgaande van *beeldkwaliteit C* dienen de diverse objecttypen gemiddeld eens per 2 jaar te worden gereinigd. In de huidige situatie wordt het straatmeubilair grotendeels door het Buurtbedrijf gereinigd. Hierdoor vallen de kosten voor reiniging laag uit.

5.2.2. Herstellen vernieling en klein onderhoud

Straatmeubilair en/of onderdelen daarvan zijn gevoelig voor vernieling. Vooral het spuiten van graffiti komt regelmatig voor. In geval van *beeldkwaliteit C* zal incidenteel graffiti moeten worden verwijderd en/of een onderdeel moeten worden vervangen als gevolg van slijtage/vernielingen/vandalisme.

5.2.2. Inspectie

Om de staat van het straatmeubilair te monitoren en het straatmeubilair in stand te houden zijn reguliere inspecties noodzakelijk.

5.3 Vervangingen

Op een bepaald moment moet straatmeubilair geheel vervangen worden. Dit kan worden ingegeven doordat het uit te voeren onderhoud/renovatie duurder is dan vervangen van het object.

5.4 Participatie

De openbare ruimte is voor onze inwoners en zij kennen hun woonomgeving goed. Het laten meedenken bij het plaatsen van nieuw straatmeubilair is maatwerk en per locatie verschillend. De gemeente werkt hierbij conform de uitgangspunten van de participatievisie en de beleidskaders.

Bij het faciliteren van het plaatsen van straatmeubilair op gemeentegrond door inwoners, zoals bijvoorbeeld van particulieren, buurtverenigingen en bedrijven, moet het verzoek voldoen aan de wettelijke regels en het gemeentelijke beleid. Volgens het Burgerlijk Wetboek (Boek 5, artikel 20 lid 1) vervallen attributen die onlosmakelijk met de grond zijn verbonden door natrekking aan de eigenaar van de grond. Het gebeurt regelmatig dat zonder overleg met de gemeente straatmeubilair wordt geplaatst of aangebracht. Gezien de aansprakelijkheid, maar ook voor de uniformiteit en beeldkwaliteit zijn dat soort situaties ongewenst. De gemeente zal in gesprek gaan met de eigenaar over het geplaatste straatmeubilair. Indien het voor zowel de gemeente als de eigenaar wenselijk is dat het meubilair in de openbare ruimte blijft staan, zal er een overeenkomst voor het beheer en onderhoud met de eigenaar van het straatmeubilair gesloten worden. Straatmeubilair, waarvan de eigenaar onbekend is en waar het meubilair zonder toestemming geplaatst is, kan de gemeente volgens de APV verwijderen.

In alle gevallen van particuliere initiatieven wordt een overeenkomst met onder andere afspraken over de duur van de instandhouding, beheer en onderhoud van het meubilair gesloten. Een voorbeeldovereenkomst staat in *bijlage 1*. Voor het plaatsen van straatmeubilair door derden op gemeentegrond worden voorwaarden opgesteld. Zolang deze voorwaarden nog niet zijn vastgesteld, dan geldt dat een verzoek tot plaatsing wordt beoordeeld conform de gebruikelijke werkwijze via incidentele beoordeling door de gemeente.

De opgave voor straatmeubilair is om regels voor het plaatsen van meubilair door derden op gemeentegrond op te stellen, overeenkomsten te tekenen en hiernaar te handelen. De werkzaamheden die hieruit voortvloeien voor de gemeente moeten worden meegenomen bij de uitwerking van het beleidsplan per (groep) objecttype(n).

6.Financiën

Zoals in bijlage 2 te zien is, is voor de meeste typen straatmeubilair is voldoende budget. De budgetten voor de bewegwijzering voor de fiets en auto, de afrastering en de zit- en picknickbanken zijn echter ontoereikend.

Bewegwijzering voor de fiets en auto
Voor 2024 werd de bewegwijzering voor de fiets en auto niet onderhouden, maar werd er met een piepsysteem gewerkt. In 2024 zijn de borden geïnventariseerd, schoongemaakt en gerepareerd. Dat is eenmalig uit het budget van verkeersborden betaald. Vanuit het nieuwe beleid wordt voorgesteld om de onderhoud- en beheerronde van deze bewegwijzering iedere 3 jaar te laten plaatsvinden. Binnen het budget Verkeersborden is hiervoor geen structurele ruimte. De kosten voor het 3-jaarlijks onderhouden van de bewegwijzering zijn € 12.555,-, jaarlijks is hiervoor € 4.185,- benodigd.

Afrastering
Voor afrastering is geen apart budget beschikbaar. In het verleden werd dit uit de reguliere budgetten bekostigd. Het beschikbare bedrag voor onderhoud en vervanging van afrastering is de laatste jaren niet geïndexeerd en dus structureel te laag. Jaarlijks is er een budget nodig van € 2.000,-.

Zit- en picknickbanken
Het beschikbare bedrag van € 1.025,- voor vervanging van zit- en picknickbanken is de laatste jaren niet geïndexeerd en structureel te laag. Gemiddeld kost een bank € 500,- en een picknicktafel € 1.500,-. Met een afschrijftermijn van 25 jaar, is er jaarlijks € 7.500,- nodig. In totaal is er dus jaarlijks € 6.375,- extra benodigd. Het budget, bestemd voor de uren die BORG aan het beheer en onderhoud van de zit- en picknickbanken besteed, is toereikend.

7.Hoe verder?

7.1 Beheerplannen

Dit beleidsplan geeft de visie weer op het beheer en onderhoud van ons straatmeubilair met een financiële doorkijk tot en met 2029. Na vaststelling van het beleidsplan straatmeubilair dienen beheerplannen voor de afvalbakken en zit- en picknickbanken gemaakt te worden. Hierin staat:

- Planning en uitvoering van de instandhoudingsinspecties (visueel).
- Planning en uitvoering van technische inspecties (inclusief onderzoek).
- Planning en uitvoering van de reinigingscycli.
- Planning en uitvoering groot en klein onderhoud binnen de kaders van dit beleidsplan.
- Plaatsingscriteria.

Verder dienen in de beheerplannen de volgende werkzaamheden te worden opgepakt:

- Opzetten van werkbeschrijvingen voor uitvoering van groot en klein onderhoud.
- Opzetten van werkbeschrijving voor uitvoering van de reiniging.
- Bijhouden en aanvullen datagegevens in beheersysteem (OBSURV).
- Evaluatie van beheerplan.

Bijlage 1
Voorbeeldovereenkomst beheer en onderhoud straatmeubilair op grond van gemeente

Overeenkomst beheer en onderhoud straatmeubilair in XXX

ondergetekenden:

1. De gemeente Borger-Odoorn, gevestigd te Exloo, volgens wat is bepaald in het Mandaatbesluit Borger-Odoorn 2025 (vastgesteld op 11 maart 2025) rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer G.B.H. Rossèl, afdelingsmanager Realisatie en Beheer Openbare Ruimte en Gebouwen, hierna te noemen gemeente;

2. Naam vereniging, ingeschreven in het handelsregister van de kamer van koophandel onder nummer **XXX**, rechtsgeldig vertegenwoordigd haar voorzitter **XXX**, hierna te noemen beheerder:

overwegende dat partijen hun rechtsverhouding nader wensen te regelen vanuit een oogpunt van duidelijkheid en het zo goed mogelijk waarborgen van het onderhoud en de veiligheid van **XXX**

verklaren het volgende te zijn overeengekomen:

ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 – Locatie XXX
Deze overeenkomst heeft betrekking op het plaatsen en onderhouden van **XXX** op **XXX**, kadastraal bekend: **XXX**, zoals weergegeven op bijgevoegde kaart. De grond is eigendom van gemeente Borger-Odoorn. Hierna ook wel te noemen de locatie.

Artikel 2 – Bruikleenovereenkomst en gebruiksdoel
De gemeente geeft toestemming aan de beheerder voor het plaatsen en onderhouden van **XXX** op de locatie zoals in artikel 1 is genoemd.

Artikel 3 – Vergoeding gebruik
Voor het gebruik van de locatie waarop **XXX** staat is aan de gemeente geen vergoeding verschuldigd. De uit het gebruik voortvloeiende kosten (o.a. aanleg, beheer, onderhoud) zijn voor rekening van de beheerder.

Artikel 4 – Toegang gemeente en informatieplicht
De beheerder verleent direct alle informatie over **XXX** aan de gemeente indien zij hierom vraagt.

Artikel 5 – Goedkeuringseis wijziging aard XXX
Zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de gemeente mag **XXX** niet van aard worden veranderd en mag er niets aangebracht, geplaatst of gewijzigd worden aan de oorspronkelijke constructie.

Artikel 6 – Risico en schade
1) Alle risico's behorend bij het bezit van **XXX** op de betreffende locatie zijn voor rekening van de beheerder. De gemeente kan nimmer aansprakelijk worden gesteld voor enige schade aan het eigendom en of de persoon/personen van de beheerder.
2) De gemeente kan nimmer aansprakelijk worden gesteld voor geleden schade die het gevolg is van schade die door de beheerder is veroorzaakt aan enig eigendom en of de persoon/personen van derden.

BEHEERS- EN ONDERHOUDSBEPALINGEN

Artikel 7 – Beheer, onderhoud en verzekering
De beheerder verplicht zich voor de looptijd van deze overeenkomst tot het:
a) toezien op de onderhoudsstaat van **XXX**;
b) voor haar rekening (doen) verrichten van onderhoud aan **XXX**; zoals o.a. schoonmaken, planken vervangen, schroeven aandraaien, graffiti verwijderen; ook vervanging van het meubilair hoort hierbij;
c) het verwijderen van zwerfafval rond **XXX**;
d) bijmaaien rondom **XXX**;
e) afsluiten van eventuele verzekeringen (wettelijk aansprakelijkheid);
f) zorgen voor continuïteit van het bestuur van de organisatie;

g) zo spoedig mogelijk doorgeven aan de gemeente van mutaties in het bestuur;
h) het op korte termijn uitvoeren van onderhoud en/of reparatie betreffende de veiligheid van **XXX** nadat gebreken zijn geconstateerd.

De gemeente verplicht zich voor de looptijd van de overeenkomst tot het:
a) afsluiten van een vrijwilligersverzekering;
b) reguliere (groen)onderhoud van de locatie rondom **XXX** conform het door de gemeenteraad vastgestelde onderhoudsniveau, met uitzondering de werkzaamheden die in artikel 7b, c en d staan.

SLOTBEPALINGEN

Artikel 8 – Duur overeenkomst
Deze overeenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd, ingaande per XXX.

Artikel 9 – Opzegging van de overeenkomst
1) Opzegging is voor partijen mogelijk, onder opgave van redenen, met inachtneming van een termijn van zes maanden.
2) De gemeente heeft het recht de overeenkomst met onmiddellijke ingang te doen eindigen door opzegging indien:
   - er sprake is van onvoorziene omstandigheden dan wel;
   - de vereniging in staat van faillissement verkeert of surseance van betaling aanvraagt of haar goederen in beslag worden genomen dan wel;
   - de beheerder naar het oordeel van de gemeente het onderhoud aan **XXX** verwaarloost of door de beheerder wordt gebruikt in strijd met het bepaalde in deze overeenkomst.
3) In het geval van opzegging van de zijde van de beheerder, is deze verplicht de locatie in oorspronkelijke staat op te leveren. Bij beëindiging bestaat geen recht op vergoeding van aangebrachte verbeteringen of ontruimingskosten.
4) In het geval van opzegging van de zijde van de gemeente, anders dan om hetgeen in lid 2 is gesteld, komen de ontruimingskosten voor rekening van de gemeente. De gemeente is daarnaast verplicht om in overleg te treden met de beheerder met als doel te komen tot nadere, voor beide partijen acceptabele, afspraken over het beschikbaar stellen van een andere locatie.
5) Indien er sprake is van onmiddellijke beëindiging zoals bedoeld in artikel 9 lid 2 3e streep, dan zijn de ontruimingskosten voor rekening van de beheerder. In dat geval bestaat er voor de gemeente geen verplichting om een andere locatie ter beschikking te stellen en heeft de vereniging geen recht op een vergoeding in welke vorm dan ook.

Artikel 10 – Nederlands recht, overleg bij onvoorziene omstandigheden
1) Als er een situatie ontstaat waarin deze overeenkomst niet voorziet, treden partijen met elkaar in overleg om te komen tot nadere afspraken. Indien gewenst kunnen deze afspraken aan de overeenkomst worden toegevoegd.
2) Op deze overeenkomst is het Nederlandse recht van toepassing.

Aldus in tweevoud opgemaakt te

Exloo, datum.....

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Dhr. G.B.H. Rossèl
afdelingsmanager
voorzitter

Plaatsnaam, datum.....

Namens Vereniging **XXX**

XXX

Bijlage: Locaties en uiterlijk objecten

Bijlage 2
Overzicht budgetten straatmeubilair

Straatmeubilair – objecttypen in beheer van gemeente	Aantal	Benodigd budget inclusief uren	Huidig budget inclusief uren	Verschil	Extra benodigd budget
Verkeersborden met palen (dragers) en straatnaamborden	~ 7000	€ 84.250	€ 83.775	€ -475	
Bewegwijzering fiets en auto	81	€ 4.185	€ -	€ -4.185	€ 4.185
Bewegwijzering paddenstoel	96	€ 700	€ 833	€ 133	
Fietsvoorzieningen	~ 250	€ -	€ -	€ -	
Afrastering	460 m	€ 2.220	€ -	€ -2.220	€ 2.000
Poorten / toegangshekken / hekwerken	165 m	€ 1.400	€ -	€ -1.400	
Kunst / herdenkingsmonumenten	64	€ Niet	€ 2.464	€	
Afvalbakken	99	€ 4.842	€ 5.000	€ 158	
Zit- en picknickbanken	256	€ 20.900	€ 7.512	€ -13.388	€ 6.375
Plattegrondkasten	7	€ -	€ -	€ -	
Totaal		**€ 118.497**	**€ 99.584**	**€ -18.913**	**€ 12.560**

Gemeente Borger-Odoorn

cittaslow